

УДК 81'243–048.24:372.8

ТЕСТУВАННЯ ЛЕКСИКИ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Мишко С.А.

ДВНЗ «УЖНУ»

Постановка проблеми та її визначення. Лексика є найважливішим компонентом знання мови, одним з найкращих показників ефективності мови. Загальновідоме твердження, що якщо структура мови становить скелет мови, то саме словниковий запас забезпечує життєво важливі органи та плоть[2]. Вимоги підвищення якості та ефективності процесу викладання іноземних мов, викликані часом, нерозривно пов'язані з розробкою нових і вдосконаленням існуючих процедур оцінки та контролю якості знань, вмінь та навичок. На нашу думку, об'єктивним та дієвим засобом оцінювання знань, зокрема лексики, можуть бути тести, які не тільки оцінюють досягнення студентів, але і допомагають визначати проблеми та сприяють ефективності процесу викладання іноземних мов. Вирішення даної проблеми є надзвичайно **актуальним** в умовах розвитку міжнародного співробітництва, міжнародного туризму, процесів глобалізації та застосування новітніх технологій, коли зростає потреба у висококваліфікованих спеціалістах, які володіють іноземними мовами.

Слід зауважити, що дана проблема є недостатньо дослідженою у вітчизняній методиці викладання іноземних мов і потребує більш детального аналізу.

Метою нашого дослідження є критичний аналіз використання лексичних тестів зарубіжними педагогами та визначення доцільності їх застосування в процесі викладання іноземних мов.

Матеріалом дослідження слугували роботи американських дослідників, присвячені проблемам тестування лексики.

Виклад основного матеріалу та отримані висновки. Знання лексики є вирішальним для успіху у вивченні іноземної мови. Вважається, що для

базового курсу іноземної мови слід володіти 1200 лексичними одиницями, для середнього рівня – 2000 і для професійного рівня – 2200, тобто 5400 лексичними одиницями загалом [1].

Ми погоджуємося з думкою, відповідно до якої оцінювання володіння лексикою є складним завданням, оскільки справжній рівень володіння лексикою полягає не лише в тому, що студенти запам'ятовують список слів для тесту, а натомість, скільки загальних слів вони знають в цілому та використовують у повсякденній усній та письмовій формі[5].

На нашу думку, важливими інструментами оцінювання рівня володіння лексикою є тести. Вони не просто оцінюють досягнення, але і забезпечують впевненістю, що знання відповідають певним стандартам. Тести також допомагають активізації процесу викладання іноземних мов. Якщо вони добре сконструйовані, вони сприяють ефективному навчанню, допомагають визначати проблеми в навчанні та надають інформацію щодо планування процесу навчання.

Лексика, яка підлягає тестуванню, має відповідати рівню володіння мовою, щоб результати могли дійсно виявити ступінь володіння матеріалом. Що стосується кількості слів та словосполучень для тестування, то ми погоджуємося з думкою, що не можна перебільшувати, адже студенти почнуть вчити лексику лише задля успішного виконання тестів і забувати її після завершення тестування [12].

При перевірці лексики студенти мають визначати значення слів і використовувати ці слова у власних реченнях. Найкращий спосіб перевірки розуміння значення слів – введення слів у контексті, оскільки це є способом спілкування у щоденних взаємодіях. Якщо словниковий запас оцінюється без допомоги контексту, то результати можуть бути ненадійними. Однак, при тестуванні лексики в контексті слід враховувати культурні відмінності між рідною та іноземною мовою студентів, щоб не створювати подвійні складності.

Лексика, яка використовується у формулюванні завдань, також повинна відповідати рівню знань студентів, адже тест може бути виконаний невірно, якщо студент не зрозуміє суть завдання.

Загальновідомо, що знання слова передбачає більше, ніж знання визначення слова, яке поглиблюється при кожній додатковій зустрічі.

Однак, при тестуванні лексики ми, зазвичай, перевіряємо словниковий запас, не заглиблюючись у специфіку вживання тої чи іншої лексичної одиниці.

Слід зазначити, що більшість тестових завдань оцінюють лише рецептивні знання (наприклад, чи можуть студенти розпізнати лексичні одиниці та зрозуміти їх значення). Зразками подібних завдань можуть бути:

- виберіть слово, яке найкраще передає зміст підкресленого слова;
- знайдіть відповідність між словом та його визначенням;
- виберіть слово, яке відрізняється від трьох-чотирьох інших слів;
- визначте пари синонімів або антонімів;
- визначте початки і закінчення ідіом, прислів'я, кліше.

Для перевірки рецептивних знань доцільно також використовувати тести на заповнення пропусків. Для того, щоб зробити завдання дещо складнішим та знизити вірогідність того, що студенти вибирають потрібні слова випадково, доцільно ввести кілька елементів, які не мають «збігів» і функціонують як «дистрактори».

Зразком перевірки рецептивних знань лексики можуть бути також завдання на завершення речень. Початок речення має включати підкреслене слово, знання якого ми перевіряємо, але не повинен містити суттєвих натяків щодо його значення.

Для оцінки продуктивних знань ми використовуємо так звані “cloze tests” – тести, в яких пропонується вставити слова, які були вилучені, щоб виміряти здатність розуміти текст. Студенти мають вставити пропущені слова на основі знань предмету та володіння лексичним та граматичним матеріалом. Тести для даних тестів підбираються з фахових підручників і містять не більше 250 слів.

Американські дослідники пропонують наступну процедуру створення подібних тестів:

- залиште перше речення без змін;
- починаючи з другого речення, видаліть одне з перших п'яти слів і залишіть достатній пробіл для того, щоб студенти могли написати пропущене слово;
- продовжуйте видаляти кожне п'яте слово поки не будуть видалені 50 слів;
- останні два речення залиште без змін[11].

На нашу думку, подібний підхід до створення тесту дещо формальний, адже він вимагає попереднього вивчення матеріалу підручника з метою його дослівного відтворення.

Подібними до “cloze tests” є так звані “maze tests”. Єдиним винятком є те, що студентам пропонують три варіанти заміни видаленого слова – правильне слово, невірне слово, яке є тією ж частиною мови, і невірне слово, яке є іншою частиною мови.

Ми вважаємо корисним на певному етапі навчання перевірку лексики за допомогою диктантів, запропонованих А.П.Реджінатто, в яких студенти мають визначати слова як «однакові, протилежні або різні». Після завершення диктанту студентам пропонується порівняти свій вибір з іншими студентами та пояснити його причини[7]. Студентам можна дозволити користуватись словниками для підтвердження своєї аргументації.

Під час тестування словникового запасу студентів можна використати завдання, які містять самооцінку, а саме: надати студентам можливість самим оцінити рівень володіння лексикою за допомогою таких підказок:

- я ніколи раніше не бачив і не чув цього слова;
- я бачив або чув слово, але я не знаю, що воно означає;
- мені не зовсім зрозумілий його зміст;
- я можу пов'язати слово з поняттям або контекстом;
- я добре знаю це слово;
- я можу пояснити і використати це слово в цілому або в письмовій формі;
- я можу пояснити і використовувати його з повним і точним значенням[4].

Відповіді студентів допоможуть викладачу виявити недоліки та відкорегувати процес викладання.

Американські дослідники розробили формулу для визначення оцінки тестування лексики, в якій врахована можливість вгадування правильної відповіді: $P(K) = P(H) - P(FA) / 1 - P(FA)$, де $P(K)$ – частка відомих слів, K – відсоток правильних відповідей, H – кількість правильних відповідей, FA – кількість помилкових відповідей[10].

Проведене дослідження дозволяє нам зробити висновок, що тестування є одним із об'єктивних інструментів оцінювання рівня володіння лексикою, результати тестування допомагають активізувати та вдосконалити процес викладання іноземних мов. З метою забезпечення надійності результатів, при розробці тестів слід враховувати культурні відмінності між рідною та іноземною мовою студентів.

Література

1. A Practical Guide for Teaching Vocabulary[Електронний ресурс] . – Режим доступу: [http:// cms.education.gov.il/.../PRACTICALGUIDEFORTEACHIN](http://cms.education.gov.il/.../PRACTICALGUIDEFORTEACHIN)
2. A Study on the Effectiveness of Using Domino for Consolidating Vocabulary in Upper Primary ESL Classrooms[Електронний ресурс] . – Режим доступу: [http:// repository.lib.ied.edu.hk/jspui/bitstream/2260.2/.../17393.ht... -](http://repository.lib.ied.edu.hk/jspui/bitstream/2260.2/.../17393.ht...)
3. Catalan R.M.J. The Receptive Vocabulary of English Foreign Language Young Learners/Catalan R.M.J., Gallego M.T. //Journal of English Studies. – 2005-2008. –V.5-6. –pp.173-191
4. Gemert L.V. Strategies for Teaching Vocabulary: Theory and Technique [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.giftedguru.com/strategies-teaching-vocabulary-theory-technique/>
5. How To Assess Vocabulary - Education - YourDictionary[Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://education.yourdictionary.com/for-teachers/how-to-assess-vocabulary.html>

6. Read J. Second Language Vocabulary Assessment: Current Practices and New Directions// International Journal of English Studies. –2007. – №7. –pp.105-125.
7. Reginatto A.P.. Same, Opposite or Different Dictation[Электронный ресурс]/– Reginatto A.P. – Режим доступа: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/same-opposite-or-different-dictation>
8. Schellekens P. Teaching and Testing the Language Skills of First and Second Language Speakers[Электронный ресурс] . – Режим доступа: <http://www.cambridgeenglish.org/.../139585-teaching-and-testing-..>
9. Stahl K.A. D.Classroom Vocabulary Assessment for Content Areas[Электронный ресурс]/ Stahl K.A. D., Bravo M.A. – Режим доступа: <http://www.readingrockets.org/.../classroom-vocabulary-assessmen...>
10. Stahl K.A. D. Contemporary Classroom Vocabulary Assessment for Content Areas [Электронный ресурс]/ Stahl K.A. D., Bravo M.A. – Режим доступа: <https://steinhardt.nyu.edu/.../Stahl%20Voc%20Assess%20RT...>
11. Teaching and Assessing Vocabulary Development[Электронный ресурс] . – Режим доступа: http://www.bellarmino.edu/.../education.../SRAI_Vocab_
12. Testing ESL Students: Preparing Grammar and Vocabulary Tests. – January 30, 2014[Электронный ресурс] . – Режим доступа: <http://how-to-teach-english.ontesol.com/preparing-grammar-and-vocabulary-tests-for-esl-students/>

Summary

The article deals with the problems of testing vocabulary in the process of teaching foreign languages. The author underlines that tests are important tools for assessing the level of vocabulary proficiency. They also contribute to the effectiveness of learning and provide information for the teaching process. Cultural differences between the students' native and foreign languages should be taken into consideration in the process of creating lexical tests.

